

3.2. Rezervler, Üretim, Tüketim ve Keşifler

Ülkemizde görünür doğal gaz rezervleri ve üretimi sınırlıdır. TPAO son zamanlarda arama ve üretim faaliyetlerine önem vermeye başlamıştır. Ancak bu çalışmaların daha da geliştirilmesi gerekmektedir..

Türkiye Petrolleri A.O. tarafından I No'lu Marmara Petrol Bölgesinde İncilibayır ve Mesutlu sahaları 2006 yılında keşfedilmiştir.

Ülkemizde 2006 yılı sonuna kadar 103 adet petrol ve 4 ü CO₂ olmak üzere 35 adet doğal gaz sahası keşfedilmiştir.

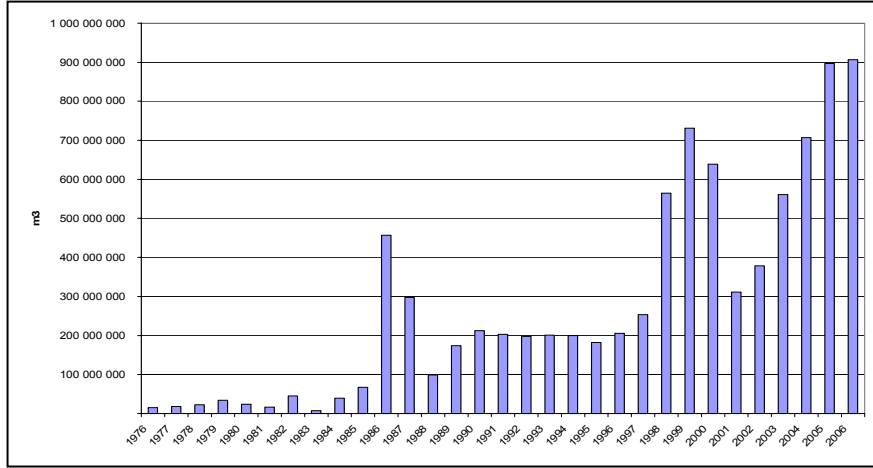
Tablo 11: 2006 Yılı Sonu İtibarıyla Türkiye'deki Doğal Gaz Rezervleri (m³)¹

ŞİRKETLER	REZERVUARDAKİ GAZ *	ÜRETİLEBİLİR GAZ	KÜMÜLATİF ÜRETİM	KALAN ÜRETİLEBİLİR GAZ
TPAO	11 263 837 545	8 251 257 545	6 777 555 166	1 473 702 379
N.V.Turkse Perenco	4 654 326 807	3 258 023 101	173 940 387	3 084 082 714
Amity Oil Int.&TPAO	1 459 267 558	1 095 350 669	755 676 943	339 673 726
Thrace Basin	1 643 200 000	1 434 100 000	725 615 427	708 484 573
Thrace Basin & Pinnacle Turkey	496 227 637	496 227 637	234 113 889	262 113 748
Toreador & TPAO & SET	2 339 300 000	1 870 600 000		1 870 600 000
Toplam	21 856 159 547	16 405 558 952	8 666 901 812	7 738 657 140

(*) İspatlanmış, muhtemel ve Mümkün Rezervler Toplamıdır.

Kaynak: Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

¹ PİGM

Grafik 8: Yıllar İtibarıyla Türkiye'de Doğal Gaz Üretimi Dağılımı (m³)

Kaynak: PİGM

Tablo 12: Yıllar İtibarıyla Türkiye'de Doğal Gaz Üretimi (m³)²

Yıl	Üretim	Yıl	Üretim
1976 Yılı	15.374.200	1992 Yılı	197.796.154
1977 Yılı	18.206.627	1993 Yılı	200.860.578
1978 Yılı	22.494.789	1994 Yılı	199.534.912
1979 Yılı	34.082.243	1995 Yılı	182.262.201
1980 Yılı	23.667.204	1996 Yılı	205.592.058
1981 Yılı	16.265.336	1997 Yılı	253.215.832
1982 Yılı	45.130.615	1998 Yılı	564.541.339
1983 Yılı	7.532.370	1999 Yılı	731.098.727
1984 Yılı	39.636.987	2000 Yılı	639.222.969
1985 Yılı	67.736.139	2001 Yılı	311.562.545
1986 Yılı	456.714.991	2002 Yılı	378.402.738
1987 Yılı	297.124.811	2003 Yılı	560.633.511
1988 Yılı	99.167.018	2004 Yılı	707.008.763
1989 Yılı	173.821.838	2005 Yılı	896.424.950
1990 Yılı	212.488.086	2006 Yılı	906.587.974
1991 Yılı	202.713.307		

Kaynak: PİGM

² PİGM 2003 yılı faaliyet raporu

Tablo 13: Türkiye 'de Saha Bazında Doğal Gaz Üretimi (m³)³

Şirket	Saha Adı	2003	2004	2005	2006
TPAO	Hamitabat	52.585.452	42.819.371	36.337.489	38.067.172
	Kumrular	3.138.044	1.381.539	2.920.602	1.890.288
	Umurca	3.284.946	974.544	431.829	1.852.803
	K.Marmara	1.150.887	167.963.367	300.828.417	87.204.762
	Karacaoğlan	1.032.614			
	Değirmenköy	62.937.969	50.719.983	17.121.516	15.803.521
	Karaçalı	14.602.973	5.415.457	4.053.038	7.717.390
	Çamurlu	11.454.117	9.511.136	10.050.898	9.191.290
	Silivri	163.509	140.869	140.449	67.969
	Yulaflı	34.138.039	16.901.501	41.931.787	46.015.816
	Seymen	264.728	223.631	264.914	236.247
	Sevindik	11.173.611	7.312.260	6.384.885	6.549.122
	G.Karaçalı	73.800.867	26.435.726	55.020.569	66.992.672
	Karakuş	19.897	4.778.782	3.719.000	3.650.000
	Kavakdere	3.771	126.078	111.084	82.784
	Vakıflar	6.242.306	8.472.592	4.144.696	4.128.081
	Turgutbey		2.159	3.371	7.352
	Velimeşe			177.804	
	G.Hazro				966.544
	Batı Ardıç				1.364.815
B.Sinekli				15.347.616	
TOPLAM				307.136.244	
AMITY-TPAO	Çayırdere	1.076.760	17.094.986	17.881.724	20.578.576
	Göçerler	152.287.135	100.357.087	41.598.965	51.938.092
	D.Adatepe		17.995.444	16.936.822	45.874.092
	Adatepe		43.554.220	6.872.962	82.787.489
	Velimeşe				9.781.074
	TOPLAM				210.959.323
THRACE BASIN	Tatarlı		76.342		529.519
	Karanfiltepe				335.816
	Doğu Tekirdağ				7.465.741
	Batı Tekirdağ				77.409.156
	Osmanlı				40.420.535
	Nusratlı				14.492.170
	TOPLAM				140.652.937

³ PiGM 2003 yılı faaliyet raporu

THRACE BASIN-PINNACLE	Hayrabolu	487.307	934.908		171.484
	Gelindere	173.586	205.345		248.642
	Doğu Tekirdağ				1.991.639
	Batı Tekirdağ				14.772.592
	Osmanlı				27.707.636
	Nusratlı				1157339
	TOPLAM				46.049.332
THRACE BASIN-PINNACLE	Tatarlı				351335
	Karanfiltepe				224356
	Hayrabolu				120154
	Gelindere				119324
	Gazioğlu				971860
	Tekirdağ-sığ				73965931
	Mavi Marmara				179128
	TOPLAM				75932088
THRACE BASIN-ETE	Gazioğlu	4.264.926	875.087		933323
	Tekirdağ-Sığ	105.626.934	160.909.084		91.655.540
	Mavi Marmara	358.690	384.550		1.068.629
	TOPLAM	358.690	384.550		93.657.492
N.V. TÜRKSE PERENCO	D. Barbeş	20.364.443	21.442.715		32200558
	Katın				
TOPLAM		560.633.511	707.008.763	566.932.821	906.587.974

Kaynak: PİGM

3.3 Doğal Gaz Kullanımı

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 10.01.2008 tarih ve 1457-2 sayılı Kurul Kararında 2008 yılı ulusal doğal gaz tüketim tahmini, doğal gazın 9155 kcal/m³ üst ısı değeri esas alınarak 37,5 milyar m³ olarak belirlenmiştir. 2007 yılında tüketilen doğal gazın 30,58 milyar m³ 'ü boru gazı ve 5,87 milyar m³ 'ü LNG olarak temin edilmiştir

2007 yılı sonu itibariyle Rusya Federasyonu'ndan 13,8 Milyar cm³, Mavi Akım kapsamında, 9,3 Milyar m³, Nijerya'dan 1,4 Milyar cm³ ve Cezayir'den 4.2Milyar

cm³ ve İran'dan 6,1 Milyar cm³ olmak üzere, toplam 36,5 Milyar cm³ gaz ithal edilmiş olup, doğal gaz satış miktarı 35 Milyar cm³ olmuştur. 1987 yılında Rusya Federasyonu ile başlatılan ilk anlaşmayı doğal gazın tüketiminin artmasına paralel olarak Rusya Mavi Akım, İran boru hattı ile Cezayir ve Nijerya ile LNG anlaşmaları takip etmiştir. 1998 yılında LNG ithalatının toplam doğal gaz ithalatı içinde %36 olan payı 2007 yılında %16'ya düşmüştür.

Türkiye'de doğal gazın yaygın olarak kullanımı, 1987 yılında Hamitabat Doğalgaz Santrali'nde ithal gazın kullanılmaya başlanmıştır. Konutlarda kullanımı ise 1988 yılında Ankara'da EGO ile başlamış, 1992 yılında İstanbul'da İGDAŞ ve Bursa'da BOTAS ile devam etmiştir. Daha sonra Eskişehir'de BOTAS, İzmit'te İZGAZ'ın sektöre girmesi ile doğal gazın konut sektöründeki pazarı genişlemiştir.

4646 sayılı yasanın hazırlık döneminin sona erdiği 2 Kasım 2002 'dan bu yana doğal gaz kullanımını tüm ülkeye yaygınlaştırmak amacıyla, doğal gaz dağıtım şebekesi bulunmayan şehirlerin, şehir içi doğal gaz dağıtım lisansı ihale çalışmaları EPDK tarafından sürdürülmektedir.

1980'li yıllarda doğal gaz teminine yönelik olarak yapılan planlama ve anlaşmalarda, yıllık olarak Rusya'dan azami 6 milyar m³, Cezayir'den de LNG olarak tankerlerle 2 milyar m³ olmak üzere toplam 8 milyar m³ doğal gaz ithalatı öngörülmekteydi. Bugün konuşulan tüketim miktarlarının çok gerisinde kalan bu kabuller, boru hattı tasarımında ve Marmara Ereğlisi LNG Terminalinin kapasite seçiminde etkin olmuştur.

Doğal gazın elektrik enerjisi üretiminde ve doğal gaz kullanımına yeni geçecek çok sayıda kent ve sanayide daha yaygın bir biçimde kullanımının planlanmasından ötürü, önümüzdeki yıllarda doğal gaz talebinin hızlı bir şekilde artması beklenmektedir.

Türkiye'nin 2008-2020 dönemi Doğal Gaz talep tahmini aşağıda verilmiştir.

Tablo 14: Doğal Gaz Talep Tahmin ve Doğal Gaz İhracat Miktarları (Milyon m³)

YILLAR		2008	2009	2010	2015	2020	2025	2030
Sm ³	TÜRKİYE DOĞAL GAZ TALEP MİKTARLARI	35.966	39.780	43.806	56.183	65.867	70.546	76.378
Sm ³	DOĞAL GAZ İHRACAT MİKTARLARI (YUNANİSTAN)	492	737	737	737	737	0	0
Sm ³	TOPLAM DOĞAL GAZ TALEP MİKTARLARI	36.458	40.517	44.543	56.920	66.604	70.546	76.378
Not :*TEİAŞ'ın ilave elektrik üretimi için doğal gaz talepleri dikkate alınmıştır. ** İç Tüketim Dahil edilmiştir.								

Kaynak: BOTAŞ web sitesi

Tablo 15: Yıllar İtibarıyla BOTAŞ'ın Doğal Gaz ve LNG Alım Miktarları⁴

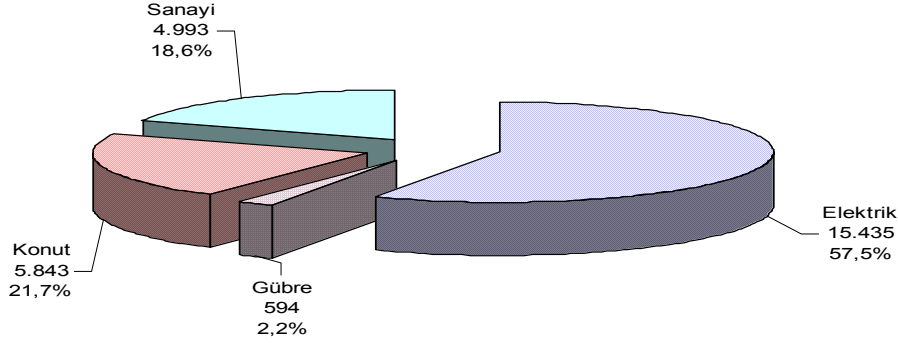
Yıl	Rusya Fed.	İran	Mavi Akım	Cezayir	Nijerya	TPAO	Spot LNG	Toplam (milyon m ³)
1987	432		-	-	-	88	-	520
1988	1.136		-	-	-	42	-	1.178
1989	2.986		-	-	-	116	-	3.102
1990	3.246		-	-	-	111	-	3.357
1991	4.031		-	-	-	66	-	4.097
1992	4.430		-	-	-	31	-	4.461
1993	4.952		-	-	-	23	-	4.975
1994	4.957		-	418	-	2	-	5.377
1995	5.560		-	1.058	-	-	240	6.858
1996	5.524		-	2.436	-	-	80	8.040
1997	6.574		-	3.300	-	-	-	9.874
1998	6.539		-	3.051	-	150	644	10.384
1999	8.693		-	3.256	77	299	331	12.656
2000	10.079		-	3.962	780	154	-	14.975
2001	10.931	115	-	3.985	1.337	-	-	16.368
2002	11.603	670	-	4.078	1.274	-	-	17.625
2003	11.422	3.520	1.252	3.860	1.126	-	-	21.180
2004	11.106	3.558	3.238	3.237	1.034	-	-	22.173
2005	12.857	4.322	4.969	3.851	1.030	138	-	27.167
2006	12.246	5.691	7.403	4.203	1.118	-	80	30.741
2007	13.799	6.158	9.346	4.277	1.420	-	170	36.450

Kaynak: BOTAŞ web sitesi

⁴ BOTAŞ

3.4 Doğal Gaz Ticareti

2007 yılı sonu itibariyle Rusya Federasyonu Batı Hattından 13.799 milyon m³, yine Rusya Federasyonundan Mavi Akım kapsamında, 9.346 milyon m³, Nijerya'dan 1.420 milyon m³, Cezayir'den 4.277 milyon m³ ve spot piyasadan 170 milyon m³ doğal gaz eşdeğeri LNG ve İran'dan 6.158 milyon m³ olmak üzere toplam 36.450 milyon m³ gaz ithal edilmiş olup, BOTAŞ'ın doğal gaz satış miktarı 35.064 milyon m³ olmuştur. Satışların sektörel dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

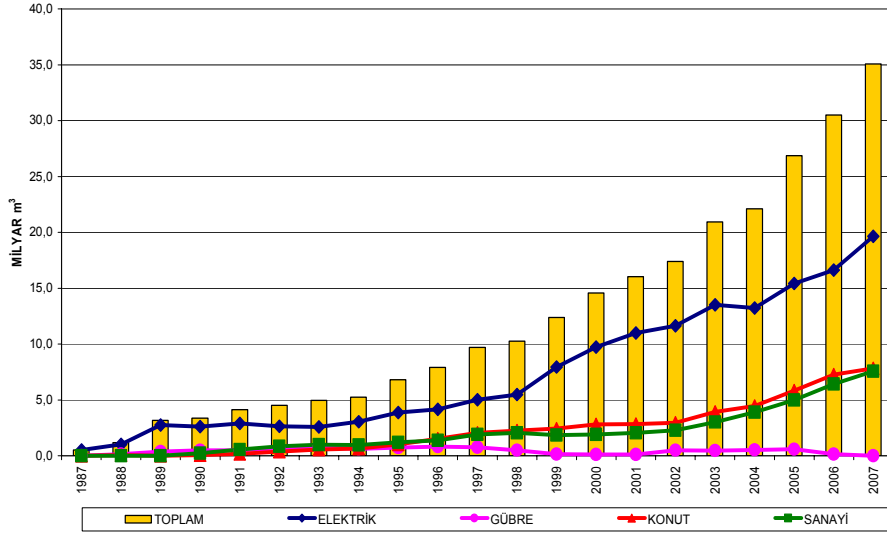

Grafik 9 : BOTAŞ 2007 Sektörel Gaz Satışları

Tablo 15: Yıllar İtibarıyla BOTAŞ Doğal Gaz Satış Miktarları

Yıl	Elektrik	Gübre	Konut	Sanayi	Toplam (milyon m ³)
1987	522	-	-	-	522
1988	1.034	152	0.05	-	1.186
1989	2.759	382	7	5	3.153
1990	2.599	501	50	222	3.373
1991	2.908	485	190	547	4.132
1992	2.633	652	375	861	4.521
1993	2.595	797	549	1.011	4.952
1994	3.037	612	647	955	5.251
1995	3.857	732	1.014	1.190	6.793
1996	4.174	830	1.526	1.376	7.906
1997	5.019	761	2.041	1.899	9.721
1998	5.491	493	2.247	2.041	10.271
1999	7.950	144	2.429	1.858	12.382
2000	9.733	113	2.806	1.914	14.566
2001	10.994	121	2.849	2.063	16.027
2002	11.631	496	2.973	2.277	17.378
2003	13.513	469	3.944	3.012	20.938
2004	13.226	528	4.463	3.892	22.108
2005	15.435	594	5.843	4.993	26.865
2006	16.642	157	7.259	6.435	30.493
2007	19.658	-	7.836	7.569	35.064

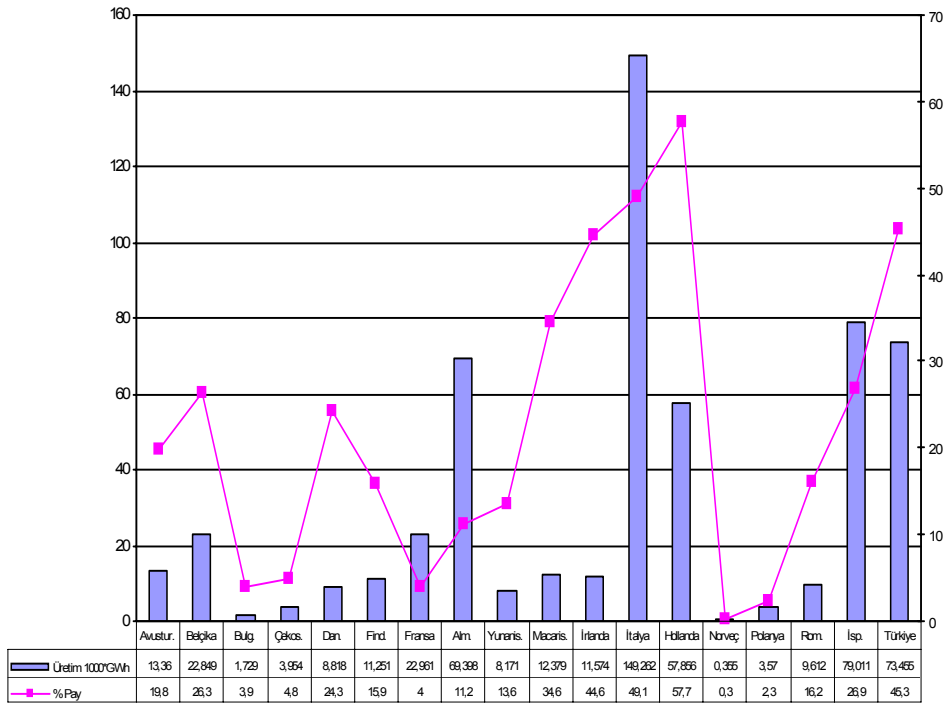
Kaynak: BOTAŞ web sitesi

Grafik 10 : Sektörel Bazda Doğal Gaz Satış Miktarı

Kaynak : BOTAŞ

3.5 Doğal Gazla Dayalı Elektrik Üretimi

Grafik 11 : Doğal Gazla Dayalı Elektrik Üretimi

Tablo 17 : Avrupa Ülkelerinde Elektrik Üretiminde Doğal Gazın Payı

Avrupa'da Doğal Gaz'dan Elektrik Üretimi		
Ülkeler	GWh	%
Norveç	355	0,3
Polonya	3570	2,3
Bulgaristan	1729	3,9
Fransa	22961	4
Çekoslovakya	3954	4,8
Almanya	69398	11,2
Yunanistan	8171	13,6
Finlandiya	11251	15,9
Romanya	9612	16,2
Avusturya	13036	19,8
Danimarka	8818	24,3
Belçika	22849	26,3
İspanya	79011	26,9
Macaristan	12379	34,6
İrlanda	11574	44,6
Türkiye	73455	45,3
İtalya	149262	49,1
Hollanda	57856	57,7

Dünyanın bir çok ülkesinde doğal gaz kullanımı içinde elektrik enerjisi üretimi bu denli yüksek bir öncelik almamaktadır. Tablo 16'da Avrupa ülkelerinde elektrik üretiminde doğal gazın payı verilmiştir. Avrupa'da elektrik üretiminde doğal gaz kullanımında ilk üç sırayı % 57,7 ile Hollanda , % 49,1 ile İtalya ve % 45,3 lük pay ile Türkiye paylaşmaktadır.

Bu noktada Türkiye'nin yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları değerlendirmeyi beklemektedir. Ülkemizin elektrik üretiminde değerlendirilebileceği 100 milyar KWh kömür, 125 milyar KWh hidrolik, 120 milyar KWh rüzgar, 16 milyar KWh jeotermal esaslı olmak üzere toplam 361 milyar KWh elektrik üretim potansiyeli değerlendirmeyi beklemektedir. Bu nedenle, ithal bir enerji kaynağı olan doğal gazın elektrik enerjisi üretimi içindeki payının bu denli yükselmesi rasyonel değildir.

Enerji sektöründe zaten çok sınırlı olan kamu yatırımlarının hızla artan elektrik enerjisi talebini karşılamaması söz konusudur. Ancak, varılan bu noktanın sorumlularının ortaya çıkarılması gerekmektedir. Enerji sektöründe kamu yatırımlarının gecikmesi ve yetersizliği hep kamu kaynaklarının sınırlılığı gerekçesine bağlanmaktadır. Oysa bu gerekçe geçersizdir. Sorun sağlıklı kısa ve uzun vadeli bir enerji planlamasının ve bu planlamaya uygun yatırımların zamanında yapılmamasından, mevcut enerji üretim tesislerinin yönetim ve denetiminde yeterli eşgüdüm olmamasından kaynaklanmaktadır. Eğer Türkiye'de otoyollar için kaynak bulunulabilmiş ve hala bulunabiliyor ise ve vergi gelirlerinin tamamına yakın bir bölümü çok küçük bir rant kesimine faiz olarak ödeniyorsa, enerji yatırımları için kaynak bulunması da pekala mümkündür.

Faiz dışı fazlanın yarıya düşürülmesiyle kamu yatırımları için gerekli kaynak bulunabilir. Oysa enerji alanındaki yetersiz planlama çalışmaları ve kamunun sürekli olarak kötülenmesi, özel sektörün ise olumlanması anlayışı sonucunda kamu yatırımları, son yıllarda ciddi bir biçimde ihmal edilmiştir.

Esas itibariyle, bütün siyasal iktidarlarca "kamu kaynaklarının yetersizliği vb." gerekçelerle, Dünya Bankası, IMF ve bugün AB politikaları doğrultusunda "yatırımların kamu tarafından değil, özel sektör aracılığıyla yapılması" anlayışı temel politika olarak benimsenmiş ve uygulanmıştır. IMF, Dünya Bankası ve AB yasalarından olan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Yasasında, "Elektrik Üretim Anonim Şirketi, özel sektör üretim yatırımlarını dikkate almak suretiyle EPDK onaylı üretim kapasite projeksiyonu uyarınca, gerektiğinde yeni üretim tesisleri kurabilir, kiralayabilir ve işletebilir" denilmektedir. Bu madde açık seçik biçimde önceliğin özel sektör yatırımlarında olduğunu, kamu yatırımlarının ancak özel sektör yatırımlarının yetersiz olması halinde gündeme gelebileceğini ifade etmektedir. Elektrik enerjisi üretimi amaçlı kamu yatırımlarının aksaması, gerilemesi ve gecikmesinin temel nedeni budur. Sorun enerji üretiminde kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımını reddeden özelleştirme politikalarından kaynaklanmaktadır.

Ayrıca, kamuda insanca yaşamaya elvermeyen ücret politikalarının yanı sıra mesleki bilgi ve becerisini ülke ve halk çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışan yurtsever teknik elemanlara yönelik baskı ve sürgün politikalarının, kamunun nitelikli insan kaynaklarını aşındırdığı da belirtilmelidir.

Kamu yatırımları, siyasal iktidarlarca yandaş müteahhit ve şirketlerin zengin edileceği alanlar olarak görülmüştür. Dünya Enerji Komisyonu Türk Milli Komitesi Genel Sekreteri ve eski TEK Genel Müdürü Gültekin Türkoğlu 24.10.2007'de TMMOB Enerji Sempozyumunda yaptığı konuşmada bu konuda aşağıdaki görüşleri dile getirmişti.

"Yapılan yüksek hızlı talep projeksiyonlarına paralel olarak hazırlanan elektrik üretim planlarına göre, 2009 yılından itibaren yeni kapasite yatırımlarının devreye girmesi için 2005-2020 yılları arasında büyük bir yatırım ihtiyacı söz konusu olacaktır. Halen devam eden ve toplam maliyeti 76 milyar dolar olan 7783 adet proje için bugüne kadar ancak 32,6 milyar dolar harcanabilmiştir. Bu projelerin tamamlanabilmesi için 43,4 milyar dolar daha harcanması gerekmektedir. Ancak yatırımlar için ayrılabilen ödenekler çok düşük seviyelerde kalmıştır. Bunun sonucu olarak 2020'ye kadar bu projeleri bitirmek mümkün görülmemektedir. Bu yatırımların gerçekleştirilmesinde en büyük darboğaz finansman t eminindeki güçlüklerdir. 2020'ye kadar yapılacak yıllık ortalama harcama miktarlarının aşağıdaki gibi olacağı tahmin edilmektedir.

Dönem	Yıllık Ortalama Yatırım İhtiyacı (Milyar Dolar/Yıl)
2005-2010	2,6
2011-2015	4,9
2016-2020	10,2

2005-2020 periyodunda yeni üretim tesisi ihtiyacı tutarı olan 91276 milyar dolar 128,574 milyar dolarlık toplam yatırım ihtiyacının % 70'ine karşılık gelmektedir. 2001 yılında uygulanmaya başlanan serbest elektrik piyasası modeli gereği kamunun yatırım yapması öngörülmediğinden bu yatırımları sadece özel sektörün yapması beklenmektedir. 2001 yılından bu yana elektrik üretim tesisi için lisans alan yerli özel sektörün bugüne kadar gerçekleştirdiği önemli bir yatırıma rastlanmamıştır. Dünya piyasalarında likidite bolluğu yaşanan geçmiş yıllarda yabancı özel sektörden beklenen yatırımların istenilen düzeyde gerçekleşmemiş olması, likidite darboğazına girilmesi beklenen bundan sonraki yıllarda, söz konusu yatırımların gerçekleşmesinin daha zor olacağını göstermektedir.

Dokuzuncu Kalkınma Planında ve de yeni hükümet programında buna çözüm olarak, yatırım ortamını oluşturmak üzere piyasada üretim yapacaklara güven verecek güçlü alıcılar yaratılması, bunun yolunun da dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi ve özelleştirilen bu şirketlerin üreticiler ile uzun dönemli enerji alım sözleşmeleri yapması olarak öngörülmektedir.

Oysa, serbest piyasa modelinin bugüne kadarki işleyişinden böyle bir çözümün gerçekleşmesinin hiç de kolay olamayacağı anlaşılmaktadır. AB elektrik piyasasında da görüldüğü üzere üretim ve dağıtım şirketlerinin gittikçe bütünleşmeleri ve de bu şirketlerin perakende satış hakkına da sahip olmaları sonucu tüm bir tekelleşmeye doğru gitmeleri, bu görüşün gerçekleşmeyeceğini göstermektedir.

Bu sorunun net çözümü üretim yatırımlarında kamunun etkin bir şekilde devreye girmesidir.

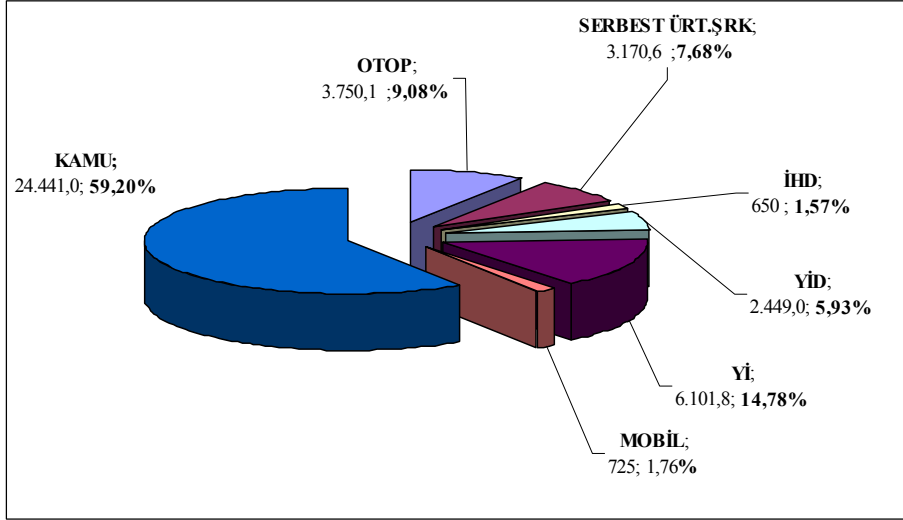
Gerekli kamu finansman ihtiyacı; EÜAŞ'ın, yerel yönetimlerden bedelini tahsil edemediği sokak aydınlatmaları bedellerini tahsil etmesiyle, TEDAŞ'ın kayıp-kaçaklarda kaçakları azaltarak gelirlerini arttırmasıyla ve TETAŞ'ın imtiyazlı şirketlerden yüksek bedelle elektrik satın alması yerine sözleşme şartlarının revizyonu ile alım fiyatlarının düşürülmesi yanısıra yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretiminin arttırılmasıyla, paçal elektrik üretim maliyetlerini düşürmesiyle sağlamak mümkündür.”

Bugüne değin ithal doğal gazı dayalı elektrik enerjisi üretim tesisleri hızla teşvik edilmiştir. Yurtiçi hidrolik kaynaklardan daha yüksek bir verimle yararlanılmasına yönelik kamusal politika ve uygulamalar yetersiz kalmıştır. Bugün ise kamu bu alandan tümüyle geri çekilmekte ve hidrolik esaslı enerji üretim tesisleri de artık yerli - yabancı sermaye şirketleri tarafından kurulmaktadır.

Enerji üretimi ile ilgili kamu kuruluşları, önce TEK'in ikiye daha sonra TEAŞ'ın üçe bölünmesi örneğinde olduğu gibi hızla bölünmekte ve küçülmektedir. Bugün, neredeyse tamamı ithal edilen bir enerji kaynağı olan doğal gazın tüketimi içinde % 56'lık bir payla elektrik enerjisi üretimi başta gelmektedir. Yapımına 80'li yıllarda başlanan 1.200 MW'lık Hamitabat ve 1.350 MW'lık Ambarlı santralını, daha sonraki yıllarda Marmara Ereğlisi'nde iki tane 500 MW'lık fiyat ve alım garantisi verilen YİD (Yap İşlet Devret) santrali ve Bursa'daki 1.430 MW'lık doğal gazı dayalı birleşik ısı ve güç üretim tesisleri yatırımları, doğal gazın ağırlıklı olarak elektrik enerjisi üretimi için kullanılması eğilimini güçlendirmiştir. Bu santralleri, Yap-İşlet esaslı, gaz temin ve üretilen elektriği alım garantisiyle teşvik edilen Enka-

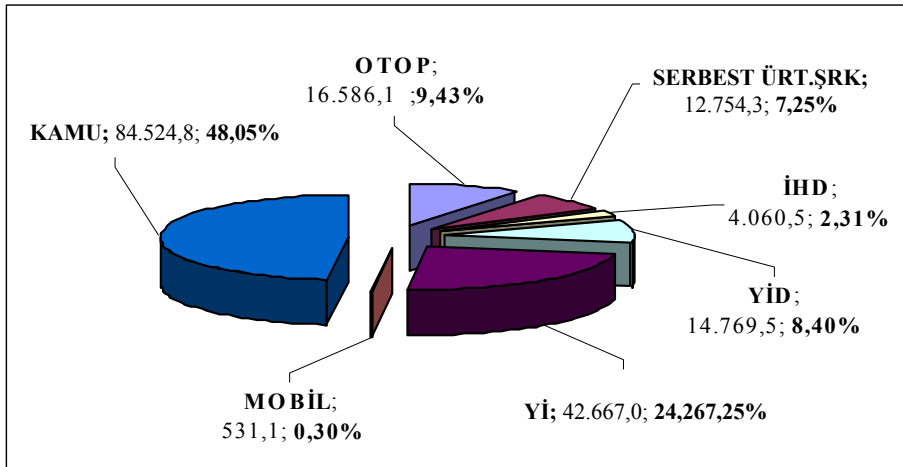
Intergen'in Adapazarı 2.510 MW ve İzmir 1.540 MW, Tractabel'in Ankara 700 MW doğal gaz santralleri izlemiştir.

Doğal gaza dayalı enerji santrallerinin yanı sıra özel sektörün her gün sayısı artan kojenerasyon, otoprodüktör enerji tesisleri yatırımları da doğal gaz tüketiminde elektrik enerjisi üretiminin başrolde olacağına işaret etmektedir.

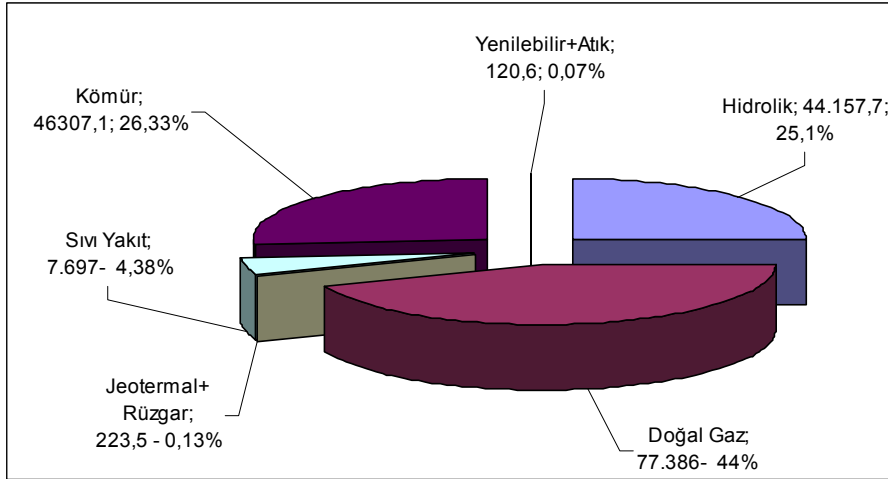
Grafik 12: 2006 Yılı Kurulu Gücün Kuruluşlara Göre Dağılımı (MW)
(Toplam Kurulu Güç 40.562,5 MW)

Kaynak: DEK TMK

Grafik 13: 2006 Yılı Elektrik Üretiminin Kuruluşlara Göre Dağılımı (GWh)
(Toplam Üretim 175,893,3 Milyar kWh)

Kaynak : DEK TMK

Grafik 14: 2006 Elektrik Enerjisi Üretimine Kaynaklara Göre Dağılımı (GWh)
(Toplam Elektrik Enerjisi Üretimi : 175.893,3 GWh)

Kaynak : DEK TMK

2006 yılı sonunda Türkiye Elektrik Enerjisi Kurulu gücü bir önceki yıla göre % 4,4'e karşılık gelen 1.721,3 MW artışla 40.564 olmuştur. Birincil kaynaklar bazında bu artışın 1.517,9 MW'ı termik, 156,6 MW'ı hidrolik, 46,8 MW'ı ise rüzgar santrallerince sağlanmıştır. Toplam kurulu gücün % 28,3'ü doğal gaz santrallerine aittir. Toplam kurulu gücün 7559,3 MW kapasite ile % 18,6'sını otoproduktörler + üretim şirketleri + işletme hakkı devirleri oluşturmuştur. 2007'de Türkiye toplam

elektrik enerjisi üretimi, 2006 yılına kıyasla yüzde 8,4 oranında ulaşmıştır. Bu dönemde yurt içi toplam elektrik enerjisi talebi de yüzde 8,6 oranında artarak 189,5 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında elektrik ihracatı da yüzde 15,2 artışla, 2,6 milyar kWh'ye çıkmıştır. Türkiye, Nahçıvan, Irak, Gürcistan ve Suriye'nin yanı sıra Yunanistan'a elektrik ihraç etmektedir. 2007 yılında toplam elektrik enerjisi

ihracatı, elektrik enerjisi üretiminin yüzde 1,3'ü, ithalat ise yurt içi elektrik enerjisi talebinin yüzde 0,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.